

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

20 במרס 2007

143

א' בניסן התשס"ז

עמוד

138	הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 51) (הגנה מן הצדק), התשס"ז-2007
139	הצעת חוק הטבות לניצולי שואה נוקקים (תיקון) (אי חישוב תשלום כהכנסה), התשס"ז-2007
140	הצעת חוק זכויות של אדם עם מוגבלות המועסק כמשתקם, התשס"ז-2007

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת:

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 51) (הגנה מן הצדק), התשס"ז-2007*

תיקון סעיף 149 ו-1. בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בסעיף 149, אחרי פסקה (9) יבוא:
"10) הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית."

ד ב ר י ה ס ב ר

בתחושת הצדק וההגינות כפי שזו נתפסת בעיניו של בית המשפט. (שם, בעמ' 806).

מוצע לתקן את חוק סדר הדין הפלילי ולכלול בו, במפורש, את טענת ההגנה מן הצדק במסגרת הטענות המקדמיות המנויות בסעיף 149 שבו. סעיף זה מונה רשימה של טענות מקדמיות שעשויות לעמוד לרשותו של נאשם בפלילים בפתח הדיון במשפטו. מדובר בטענות שהן על פי טיבן ואופיין מוקדמות ומקדימות ומקומן הטבעי לפני תחילת הכיורור בענינו של האישום, משום שקבלתן כרוכה, עקרונית, בביטול כתב האישום, בתיקונו או בהעברתו לבית משפט אחר. כל אלה, ראוי שיעשו מוקדם ככל האפשר עם זאת, בהתחשב בתוצאות האפשריות של קבלת טענה מקדמית, חוק סדר הדין הפלילי מתייר לנאשם להעלותה גם בשלב אחר של המשפט, ואפילו בשלב הערעור. בהתאמה, מוצע לקבוע כי גם במהלך ניהול ההליך, רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות, ובין היתר שלא רק הגשת כתב האישום אלא גם ניהול ההליך עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

הצעת החוק נדונה בוועדה המייעצת לשר המשפטים לענין חוק הסדר הדין הפלילי בראשותה של שופטת בית המשפט העליון מרים נאור (להלן – ועדת נאור) וזו המליצה להביא בפני הכנסת שתי גרסאות חלופיות לעיגון טענת ההגנה מן הצדק בחוק סדר הדין הפלילי במסגרת סעיף 149: הראשונה קובעת כי הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה לעקרונות של צדק והגינות משפטית; ואילו השנייה קובעת כי הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות כאמור.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת (להלן – הוועדה), נדונו גרסאות אלה וגרסאות חלופיות נוספות, ונשמעו עמדות שונות לגבי כל אחת מן הגרסאות. הוועדה החליטה כי לקראת הקריאה הראשונה תובא בפני הכנסת הגרסה אשר הציעה ועדת נאור שזכתה לתמיכת חברי הכנסת בדיון בוועדה, הדורשת סתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית. עם זאת, הוועדה תבחן שוב בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית גרסאות חלופיות, ובין היתר את הגרסה אשר הוצעה במהלך דיוני הוועדה מטעם רשויות החקירה והתביעה הדורשת פגיעה חמורה בעקרונות של צדק והגינות משפטית לצורך העלאתה של טענת הגנה מן הצדק.

חברי הכנסת: גדעון סער, משה בחלון

הצעת החוק המתפרסמת בזה באה לעגן בחקיקה את טענת ההגנה מן הצדק אשר אומצה בשיטת המשפט בישראל בדרך של הלכה פסוקה. על פי המוצע, תעוגן טענת ההגנה מן הצדק במפורש כטענה מקדמית המנויה בסעיף 149 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי).

טענת ההגנה מן הצדק מאפשרת לבית משפט לבטל אישום משום שאין באפשרותו להעניק לנאשם משפט הוגן או משום שיש בניהול ההליך הפלילי פגיעה בחוש הצדק וההגינות. תוצאת קבלתה של טענת ההגנה מן הצדק היא כי אין עוד מקום להעמיד נאשם לדין פלילי או לנהל הליך פלילי נגדו, וזאת במנותק משאלת אשמתו או חפותו.

הטענה האמורה נקלטה במשפט הישראלי לפני כעשור בע"פ 2910/94 יפת ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 221 (להלן – פרשת יפת). באותו מקרה נקבע כי לבית המשפט הפלילי שיקול דעת לבטל אישום "משאין באפשרותו להעניק לנאשם משפט הוגן ו/או משיש בניהול המשפט משום פגיעה בחוש הצדק וההגינות כפי שבית המשפט רואה אותו" (שם, בעמ' 370). כמו כן נקבע, כי סמכות זו תופעל במקרים נדירים שבהם יימצא כי הגשת כתב האישום ופעולות הרשות לגבי אדם עלו כדי התנהגות בלתי נסבלת. היינו "התנהגות שעוריינית שיש בה משום רדיפה, דיכוי והתעמרות בנאשם... המדובר במקרים שבהם המצפון מודעוץ ותחושת הצדק האוניברסלית נפגעת, דבר שבית המשפט עומד פעור פה מולו ואין הדעת יכולה לסבולו" (שם, שם).

מאז קליטת הטענה בישראל היא נדונה במגוון של נסיבות עובדתיות, ובין היתר מעורבות של הרשות במעשה העבירה נשוא האישום; שיהיו בהגשת כתב האישום; הגשת כתב אישום מטעמים וריס; הפליה בהעמדה לדין; פגמים בשלב החקירה.

בשנת 2005, ובעקבות ביקורת שנמתחה בספרות המשפטית על היקף פריסתה הצר של הטענה (למשל, ישגב נקדימון, הגנה מן הצדק, התשס"ד) ניתן פסק הדין בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ' ואח', פ"ד נט(6) 776, שבו הרחיב בית המשפט במידה ניכרת את היקף פריסתה של טענת ההגנה מן הצדק. באותו מקרה שינה בית המשפט העליון את ההלכה הקיימת בענין זה למן פרשת יפת, אף על פי שקבע כי לא עומדת למערערים הגנה מן הצדק. בית המשפט יצר מבחן מקל, גמיש יותר, הוא "מבחן הפגיעה הממשית בתחושת הצדק", אשר לפיו עשויה הטענה לחול "בכל מקרה שבו קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן ממשי

* הצעת חוק מס' פ/15:17: הועברה לוועדה ביום י' בחשון התשס"ז: (1 בנובמבר 2006).

1 ס"ח התשמ"ב, עמ' 43; התשס"ז, עמ' 30.

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת העליה, הקליטה והתפוצות של הכנסת:

הצעת חוק הטבות לניצולי שואה נזקקים (תיקון) (אי חישוב תשלום בהכנסה), התשס"ז-2007

1. בחוק הטבות לניצולי שואה נזקקים, התשס"ז-2007, אחרי סעיף 8 יבוא:
"הוראות מיוחדות א.8. תשלום כאמור בפסקת משנה (2)(א) להגדרה "ניצול שואה נזקק" לענין תשלום לא ייחשב בהכנסה -
(1) לענין פקודת מס הכנסה², או לענין תשלומי חובה או היטלים אחרים, לפי כל דין;
(2) לענין גמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995³, או לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980⁴;
(3) לענין שכר דירה בהשכרה ציבורית."

ד ב ר י ה ס ב ר

דין, לענין גמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן - חוק הביטוח הלאומי), או לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א-1980, וכן לענין שכר דירה בהשכרה ציבורית.

עלות הקציבית

עקב מורכבות מיפוי ההשלכות של הצעת החוק לענין כלל הגמלאות לפי חוק הביטוח הלאומי, יש קיים קושי בהערכת עלותה התקציבית המדויקת של הצעת החוק. להערכת משרד האוצר, ככל שיש עלות תקציבית כאמור, הרי היא נמוכה. בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תידרש ועדת העליה, הקליטה והתפוצות של הכנסת להכריע בדבר העלות התקציבית המלאה של הצעת החוק.

ניצולי שואה רבים המתגוררים בישראל מקבלים תשלום לפי ההסכם שנהתם ביום י"ב בתשרי התשנ"ג (9 באוקטובר 1992) בידי שר האוצר הפרלילי של גרמניה ובידי ועדת התביעות החומריות של יהודים נגד גרמניה (להלן - התשלום).

כפועל יוצא מחישוב התשלום כחלק מהכנסתם של אותם ניצולי השואה, נשללות מחלקם זכויות והטבות שונות. הניתנות על בסיס מבחני הכנסה מכוח דין. נוסף על כך, מוטלים על התשלום מסים והיטלים כאילו היה הכנסה לכל דבר וענין.

בהצעת החוק המתפרסמת בזה (להלן - הצעת החוק) מוצע לקבוע כי התשלום לא ייחשב בהכנסה לענין פקודת מס הכנסה, או תשלומי חובה או היטלים אחרים, לפי כל

חברי הכנסת: מריגה סולודקין, מיכאל נודלמן

¹ הצעת חוק מס' פ' 1732/17: הועברה לוועדה ביום י"ט בשבט התשס"ז (7 בפברואר 2007).

² ס"ח התשס"ז, עמ' 47.

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

⁴ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 30.

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חבר הכנסת מטעם ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת:

הצעת חוק זכויות של אדם עם מוגבלות המועסק כמשתקם, התשס"ז-2007*

פרק א': הגדרות

1. הגדרות
- בחוק זה -
- "מועסק עם מוגבלות" - אדם עם מוגבלות כהגדרתו בסעיף 5 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 (בחוק זה - חוק שוויון זכויות), שמלאו לו 18 שנים ומועסק או מיועד להיות מועסק במקום תעסוקה;
- "מעסיק" - לרבות המפעיל והבעלים של מקום התעסוקה של מועסק עם מוגבלות;
- "מפעל מוגן" - כמשמעותו בסעיף 17 לחוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987 (בחוק זה - חוק שכר מינימום);
- "מקום עבודה רגיל" - מקום תעסוקה שאינו מפעל מוגן, מרכז שיקומי, מועדון תעסוקתי וכיוצא באלה;
- "משתקם" - מועסק עם מוגבלות שהמנהל קבע כי הוא משתקם לאחר שמצא, כאמור בסעיף 3(ד), כי יכולת התעסוקה שלו פחותה, עקב מוגבלותו, מיכולת העבודה הרגילה באותו תפקיד, בשיעור של 75% לפחות;
- "השר הממונה" - לגבי מועסק עם מוגבלות שהוא נכה נפש כהגדרתו בחוק שיקום נכי נפש בקהילה, התש"ס-2000³ - שר הבריאות, לגבי מועסק עם מוגבלות שהוא נכה כהגדרתו בחוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב],⁴ וזכאי לתגמולים לפי אותו חוק - שר הביטחון, ולגבי כל מועסק עם מוגבלות אחר - שר הרווחה;
- "השר" - שר התעשייה, המסחר והתעסוקה.
- פרק ב': משתקם במקום עבודה רגיל
2. זכויות משתקם - במקום עבודה רגיל
- (א) בין משתקם במקום עבודה רגיל, ובין מעסיקו או הגורם השיקומי המלווה - אם ישנו, לא יחולו יחסי עובד ומעביד; בסעיף זה ובסעיף 3, "גורם שיקומי מלווה" - גורם שאושר בידי השר הממונה, המעניק למועסק עם מוגבלות ליווי שיקומי תומך תעסוקה לפי מבחנים שעליהם החליט השר הממונה לאותו סוג של מוגבלות.
- (ב) משתקם המועסק במקום עבודה רגיל זכאי לקבל ממעסיקו גמול תעסוקה שלא יפחת משיעורי המינימום הקבועים בתוספת הראשונה, בהתאם לדרגת יכולת התעסוקה שנקבעה לו.

ד ב ר י ה ס ב ר

מתוך הכרה בחשיבות התעסוקה של אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה הפתוח, לתהליך השיקומי שבו הם מצויים, החוק המוצע בא להסדיר את התעסוקה של אנשים עם מוגבלויות, שמטרת העסקתם שיקומית בעיקרה.

כיום, חלות על אנשים עם מוגבלות שהם עובדים ומועסקים במקום עבודה בשוק העבודה הפתוח, ואשר יכולת עבודתם מופחתת עקב מוגבלותם, הוראות סעיף 17 לחוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987 (להלן - חוק שכר מינימום), ותקנות שכר מינימום (שכר מותאם לעובד עם מוגבלות בעל

* הצעת חוק מס' פ' 1018/17: הועברה לוועדה ביום ג' באדר התשס"ז (21 בפברואר 2007).

1 ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

2 ס"ח התשמ"ז, עמ' 68.

3 ס"ח התש"ס, עמ' 231.

4 ס"ח התשי"ט, עמ' 276.

(ג) משתקם במקום עבודה רגיל זכאי לזכויות המפורטות בתוספת השניה.

(ד) ממועד הגשת בקשה כאמור בסעיף 3 ועד למתן החלטה בה, יהיה משתקם במקום עבודה רגיל זכאי לגמול תעסוקה בשיעור שלא יפחת משיעורי המינימום הקבועים בתוספת הראשונה, שעליו הסכים עם מעסיקו, בידיעת הגורם השיקומי המלווה - אם ישנו; ואולם, עד להערכת יכולת תעסוקה חוזרת לפי סעיף 3(ו) יהיה משתקם זכאי לגמול התעסוקה שנקבע לגביו לפי הערכת יכולת התעסוקה הקודמת שנערכה לו.

פרק ג': הערכת יכולת תעסוקה

3. (א) מועסק עם מוגבלות או מי מטעמו, ובהסכמתו גם מעסיקו או גורם שיקומי מלווה, רשאי להגיש בקשה להערכת יכולת תעסוקה של אותו מועסק עם מוגבלות (בחוק זה - בקשה); בקשה תוגש ותידון בהתאם להוראות לפי סעיף 17(ב) לחוק שכר מינימום (בחוק זה - הוראות לענין קביעת שכר מינימום מותאם), בשינויים המחוייבים ובשינויים האמורים בסעיף זה.

(ב) המנהל הכללי של משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה או מי שהוא הסמיך לכך (להלן - המנהל) יעריך את יכולת התעסוקה של מועסק עם מוגבלות שהוגשה לגביו בקשה, יחסית ליכולת העבודה הרגילה באותו תפקיד ובאותו מקום תעסוקה, בהתאם להוראות לענין קביעת שכר מינימום מותאם.

(ג) (1) הוגשה בקשה לפי חוק זה או לפי הוראות לענין קביעת שכר מינימום מותאם, יביא המנהל בחשבון בהחלטתו, בין היתר, נתונים לענין יכולת התמדה בתעסוקה, תפוקה, איכות העבודה ורמתה והרגלי עבודה.

(2) השר רשאי לקבוע, בהתייעצות עם נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות כמשמעותה בחוק שוויון זכויות, מנהל אגף שירותי רווחה ושיקום, מנהל האגף לטיפול באדם המפגר ומנהל היחידה לטיפול באוכלוסייה עם אוטיות והפרעה התפתחותית מורחבת (PDD - Pervasive Development Disorder) במשרד הרווחה, ממונה שיקום בשירותי בריאות הנפש במשרד הבריאות וראש אגף השיקום במשרד הביטחון, נתונים נוספים, מדדים, כלי הערכה ומבחנים שישמשו להערכת יכולת התעסוקה.

(ד) מצא המנהל כי יכולת התעסוקה של מועסק עם מוגבלות פחותה, עקב מוגבלותו, מיכולת העבודה הרגילה באותו תפקיד בשיעור של 75% לפחות, יקבע המנהל כי הוא משתקם, ויעריך את דרגת יכולת התעסוקה שלו לפי הדרגות המפורטות בתוספת הראשונה יחסית למשתקמים אחרים; על משתקם יחולו הוראות חוק זה על אף האמור בהוראות לענין קביעת שכר מינימום מותאם.

(ה) החלטה בבקשה תינתן בתום 135 ימים מתחילת התעסוקה, ובלבד שלענין בקשה שהוגשה אחרי שחלפו 90 ימים מתחילת התעסוקה תינתן החלטה בבקשה בתוך 45 ימים מיום שהוגשה.

דברי הסבר

המוצע שמתאם למנגנון הקבוע לפי חוק שכר מינימום, כי יכולת העבודה שלו פחותה בשיעור של 75% לפחות מיכולת העבודה הרגילה באותו תפקיד, לא ייחשב לעובדו של המעסיק במקום התעסוקה או של הגורם השיקומי המלווה אותו, אם ישנו. לגבי אדם כאמור יקבע המנהל הכללי של משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה (להלן - המנהל) כי הוא משתקם. הצעת החוק מוסיפה וקובעת (בסעיף 2) את הזכויות שלהן יהיה זכאי משתקם כאמור, שמעמדו אינו כמעמד של עובד וממילא הוקי העבודה לא חלים עליו; מוצע לקבוע שיעור מינימום לגמולי התעסוקה שהמשתקם יהיה זכאי

החקיקה הקיימת חלה על עובדים בלבד ואינה קובעת מה זכויותיו של מועסק שאין יחסי עובד ומעביד בינו ובין מי שמעסיק אותו למטרה שיקומית. ההסדר המוצע נועד לחול על אנשים עם מוגבלות שיכולת התעסוקה שלהם פחותה בשיעור של 75% לפחות מיכולת העבודה הרגילה באותו תפקיד.

הצעת החוק המתפרסמת בזה קובעת כי אדם עם מוגבלות המועסק או מיועד להיות מועסק במקום תעסוקה בשוק העבודה הפתוח, ושנקבע לגביו, באמצעות המנגנון

(ו) המנהל יבצע הערכת יכולת תעסוקה חוזרת למשתקם בתום שנה, בתום שנתיים ובתום ארבע שנים מהמועד שבו ניתנה החלטה בבקשה. אולם רשאי המנהל לבצע הערכת יכולת תעסוקה חוזרת למשתקם, או לשנות הערכה שביצע לגביו, בכל עת ששוכנע כי חל שינוי בנסיבות, בין שהוגשה בקשה חדשה ובין שלא.

(ז) הרואה את עצמו נפגע מהחלטת המנהל לפי סעיף זה, רשאי לערער עליה לבית הדין האזורי לעבודה בתוך 30 ימים מיום שהחלטה נמסרה לו.

פרק ד': הוראות שונות

4. סמכות שיפוט
5. שמירת זכויות
- (א) חוק זה בא להוסיף על כל זכות של משתקם מכוח חוזה עבודה או נוהג, לרבות זכות לליויי שיקומי תומך תעסוקה כמשמעותו בסעיף 2, ולא לגרוע ממנה.
- (ב) אין באמור בחוק זה כדי לגרוע מכל זכות של מועסק עם מוגבלות שאינו משתקם.
6. עדכון סכומים
- הסכומים הנקובים בתוספת הראשונה יעודכנו ב־1 בינואר בכל שנה (בסעיף זה - יום העדכון) לפי שיעור עליית השכר הממוצע ביום העדכון לעומת השכר הממוצע היסודי; לענין זה -
- "השכר הממוצע" - כמשמעותו בסעיפים 1 ו־2 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995;
- "השכר הממוצע היסודי" - השכר הממוצע האחרון לפני יום העדכון הקודם, ולענין יום העדכון הראשון - השכר הממוצע מיום כ"ג בטבת התשס"ח (1 בינואר 2008).
7. שינוי התוספת
- השר, באישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, רשאי בצו לשנות את התוספת.
8. ביצוע ותקנות
- (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין, באישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, תקנות בכל הנוגע לביצועו, וכן רשאי הוא לקבוע בדרך האמורה הוראות לענין חישוב זכויות משתקם לפי התוספת השניה.
- (ב) השר רשאי בהסכמת שר האוצר, בהתייעצות עם השר הממונה לפי הענין, ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, להתקין תקנות לענין מתן מענקים או תמריצים, כספיים או אחרים, למעסיקים של משתקמים או של עובדים עם מוגבלות בעלי יכולת עבודה מופחתת כמשמעותם בהוראות לענין קביעת שכר מינימום מותאם, בהתחשב, בין היתר, במשך ההעסקה, בגמול התעסוקה או בשכר העבודה, לפי הענין, וכן בנסיבות אחרות. ורשאי הוא לקבוע בדרך האמורה הוראות שונות למקומות תעסוקה שונים ולסוגי מוגבלויות.
9. תיקון חוק הביטוח הלאומי
- בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, בסעיף 287, אחרי פסקה (9) יבוא:
- "(10) משתקם כהגדרתו בחוק זכויות של אדם עם מוגבלות המועסק כמשתקם, התשס"ז-2007."

דבר היסבר

בה, לענין החור חלקי של הוצאות הנסיעה, וכן לענין הגנה מפני הפליה בתעסוקה ושמירת זכות של משתקמת שילדה להופשה בת 12 שבועות (התוספת השניה).

בסעיף 9 להצעת החוק מוצע לקבוע כי משתקם יבוטח מפני פגיעה במקום התעסוקה במסגרת ביטוח מתנדבים לפי חוק הביטוח הלאומי, התשנ"ה-1995, וזאת משום שביטוח

לקבלם ממעסיקו בהתאם לדרגת יכולת התעסוקה שלו, בשלוש דרגות שנקבעו (התוספת הראשונה). כמו כן, מוצע לקבוע הוראות לענין מועד התשלום של גמול תעסוקה והגנה על הגמול מפני שיעבוד, עיקול או העברה; עוד מוצע לקבוע את זכאותו של משתקם כאמור, לזכויות שונות בדומה לזכויות שחלות לגבי עובד, וזאת לענין ימי חופשה, חגים וימי מחלה בתשלום, לענין הגדרת מסגרת שעות התעסוקה והפסקות

⁵ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

⁶ ס"ח התשנ"ה, עמ' ... התשס"ז, עמ' 93.

10. בחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998, בסעיף 3(א)6, אחרי פסקה (ה) יבוא:
תיקון חוק למניעת הטרדה מינית

"(ו) משתקם כהגדרתו בחוק זכויות של אדם עם מוגבלות המועסק כמשתקם, התשס"ז-2007, במסגרת תעסוקה, תוך ניצול יחסי מרות בתעסוקה או תלות".

11. תחילתו של חוק זה _____ מיום פרסומו. תחילה

תוספת ראשונה

(סעיפים 2(ב) ו-3(ד) ו-3(ד))

דרגות יכולת תעסוקה וגמול תעסוקה

1. משתקם יהיה זכאי לגמול תעסוקה שלא יפחת מהשיעורים שלהלן לפי הערכת יכולת התעסוקה, בהתאם להיקף המשרה שבה הוא מועסק:

(א) משתקם עם יכולת תעסוקה גבוהה - לא פחות מ-900 שקלים חדשים לחודש בתעסוקה במשרה מלאה, ולא פחות מ-4.84 שקלים חדשים לשעת תעסוקה.

(ב) משתקם עם יכולת תעסוקה בינונית - לא פחות מ-600 שקלים חדשים לחודש בתעסוקה במשרה מלאה, ולא פחות מ-3.23 שקלים חדשים לשעת תעסוקה.

(ג) משתקם עם יכולת תעסוקה נמוכה - לא פחות מ-300 שקלים חדשים לחודש בתעסוקה במשרה מלאה, ולא פחות מ-1.61 שקלים חדשים לשעת תעסוקה.

תוספת שנייה

(סעיף 2(ג))

זכויות משתקם

1. (א) משתקם בתעסוקה במשרה מלאה זכאי לימי חופשה בתשלום בכל שנה, שלהם היה זכאי אילו היה עובדו של המעסיק, וכן ל-9 ימי חגים בתשלום שיכללו לגבי משתקם שהוא יהודי - את מועדי ישראל כמשמעותם בסעיף 18 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948⁷ ואת יום העצמאות, ולגבי משתקם שאינו יהודי - את מועדי ישראל או את חגי ערתו כמשמעותם בפקודה האמורה. לפי בחירתו, ואת יום העצמאות; התשלום ליום חופשה או ליום חג יהיה כגובה הגמול שהיה זכאי לו משתקם עבור יום תעסוקה.

(ב) משתקם זכאי לזכויות ככל שהיו ניתנות לו אילו היה עובד, לענין היעדרות בתשלום מתעסוקה ביום בחירות לפי סעיף 10 לחוק-יסוד: הכנסת⁸, ביום הזכרון לחללי מערכות ישראל לפי סעיף 4א לחוק יום הזכרון לחללי מערכות ישראל, התשכ"ג-1963⁹ וביום ירושלים לפי חוק יום ירושלים, התשנ"ח-1998¹⁰.

דבריו הסבר

הרגלי עבודה, איכות העבודה ונתונים נוספים ככל שייקבעו בתקנות. לפי המוצע, ישמש מנגנון קביעת שכר מינימום מותאם לפי סעיף 17(ב) לחוק שכר מינימום, גם את המנגנון להערכת יכולת תעסוקה לפי החוק המוצע. באמצעות מנגנון זה ייקבע מעמדו של משתקם, וכן תוערך יכולת התעסוקה שלו יחסית למשתקמים אחרים. כדי להבטיח הערכה אמינה של יכולת התעסוקה של אדם עם מוגבלות, בתפקיד מסוים ובמקום תעסוקה מסוים, תיתן החלטה לענין הערכת יכולת

נפגעי עבודה אינו חל עליו. בסעיף 10 להצעת החוק מוצע להשוות את מעמדו של משתקם למעמדו של עובד לענין סעיף 3 לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998, דהיינו לענין היעדר צורך להראות למטריד כי אינו מעונין בהצעות או בהתייחסויות חוזרות לפי אותו סעיף.

מנגנון הערכת יכולת התעסוקה של מועסק עם מוגבלות שיופעל בידי המנהל אינו מבוסס על מדד התפוקה בלבד, אלא על שילוב של פרמטרים נוספים, כגון התמדה בתעסוקה,

⁷ ס"ח התשנ"ח, עמ' 166.

⁸ מועד התחילה ייקבע בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית.

⁹ ע"ר התש"ח, תוס' א', עמ' 1.

¹⁰ ס"ח התש"ח, עמ' 69.

¹¹ ס"ח התשכ"ג, עמ' 74.

¹² ס"ח התשנ"ח, עמ' 180.

2. משתקם בתעסוקה במשרה מלאה זכאי לימי היעדרות בתשלום בשל מחלתו; תקופת הזכאות לא תעלה על יום וחצי לכל חודש תעסוקה מלא שהמשתקם היה מועסק בו באותו מקום תעסוקה, ולא יותר מ-90 יום; התשלום ליום מחלה יהיה בשיעור של 75% מהגמול שהמשתקם זכאי לו עבור יום תעסוקה.
3. (א) משך יום תעסוקה של משתקם לא יעלה על 8 שעות וחצי ליום והיקף חודש תעסוקה לא יעלה על 186 שעות;
(ב) משתקם יהיה זכאי להפסקה בת חצי שעה במהלך יום התעסוקה;
(ג) משתקם לא יועסק במנוחה השבועית כמשמעותה בסעיף 7 לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951.¹²
4. משתקם בתעסוקה במשרה מלאה זכאי להחזר הוצאות נסיעה בשיעור של 50% מהוצאות הנסיעה ככל שהיה זכאי להן אילו היה עובדו של המעסיק.
5. לענין תוספת זו והתוספת הראשונה, חישוב היקף המשרה של משתקם ייעשה לפי 6 שעות תעסוקה ליום, ו-132 שעות תעסוקה לחודש, ומשרה שהיקפה בין 132 ל-186 שעות לחודש תיחשב למשרה מלאה; זכויותיו של משתקם המועסק במשרה חלקית יחושבו באופן יחסי.
6. משתקמת לא תועסק בתעסוקה למשך 12 שבועות מיום שילדה.
7. משתקם לא יופלה בכל הקשור לתעסוקה או לגמול, מחמת מינו, נטייתו המינית, מעמדו האישי, הריון או היותו הורה, גילו, גזעו, דתו, לאומיותו, ארץ מוצאו, השקפתו או מפלגתו; אין רואים הפליה כאשר היא מתחייבת מאופייה או ממהותה של התעסוקה, או במקרה שמשותקם אינו כשיר לביצוע התעסוקה.
8. גמול תעסוקה ישולם לא יאוחר מהיום העשירי בחודש שלאחר חודש התעסוקה, ולא יהיה נתון לשעבוד, לעיקול או להעברה, פרט לעיקול בגין חוב מזונו.

ד ב ר י ה ס ב ר

בהסכם עבודה אישי בין המעסיק למשתקם ועולות על הזכויות לפי החוק המוצע, והן לענין זכויות שאינן נובעות מעצם התעסוקה, כגון הזכות לליווי שיקומי תומך תעסוקה שניתנת על ידי משרדי הרווחה, הבריאות והביטחון, לפי נוהלים שקבעו. כמו כן, הצעת החוק אינה גורעת מכל זכות של עובד עם מוגבלות עם יכולת עבודה מופחתת שהמנהל לא קבע לגביו כי הוא משתקם, דהיינו מי שלא רוצעה לגביו הערכת יכולת תעסוקה או מי שלאחר הערכת יכולת תעסוקה נמצא כי יכולת התעסוקה שלו עולה על שיעור של 25% מיכולת העבודה הרגילה באותו תפקיד (סעיף 7).

התעסוקה רק בתום 135 ימים מתחילת התעסוקה. בקשה להערכת יכולת תעסוקה יכול שתוגש על ידי המועסק או מי מטעמו, או, בהסכמתו, על ידי המעסיק או גורם השיקומי שמלווה את העסקתו. נוסף על כך, נקבעו מועדים חוזרים להערכת יכולת תעסוקה של משתקם, כדי להביא לביטוי בגמול התעסוקה ובזכויות המשתקם שיפור ביכולת תעסוקה. החלטת המנהל בהערכת יכולת התעסוקה תהיה נתונה לערעור לבית הדין האזורי לעבודה (סעיף 3).

הוראות הצעת החוק באות להוסיף על זכויות המשתקמים ולא לגרוע מהן, וזאת הן לענין זכויות שנקבעו

חבר הכנסת זבולון אורלב

¹² ס"ח התשי"א, עמ' 204.